

JÓZEF · KĄŚ

ILUSTROWANY LEKSYKON GWARY I KULTURY PODHALAŃSKIEJ

TOM IX · Pow – Sce

PROF. DR. HAB. JÓZEF KĄŚ
pracownik naukowy w Katedrze Historii Języka i Dialektologii
Wydziału Polonistyki UJ

Problematyka jego badań naukowych koncentruje się wokół przeobrażeń współczesnych gwar ludowych oraz leksykologii i leksykografii.

Autor książek: *Wariantywność fonetyczna w mowie ludności wiejskiej obrzeży Krakowa* (1988), *Interferencja leksykalna słownictwa gwarowego i ogólnopolskiego (na przykładzie gwar orawskich)* (1994), *Słownik gwary orawskiej* (2003, II wyd. 2011), Współautor *Słownika współczesnego języka polskiego* (1996), wydanego pod red. B. Dunaja. Współautor (z B. Lewandowską) *Pieśni z Orawy* (2007), współautor (również z B. Lewandowską) *Wesela orawskiego dawniej i dziś* (2010).

Ilustrowany leksykon gwary i kultury podhalańskiej Józefa Kąsia winien się znaleźć w bibliotece każdego miłośnika Podhala, każdego miłośnika gwary podhalańskiej i tradycyjnej kultury góralskiej. Sięgnąć po leksykon powinni przede wszystkim sami mieszkańcy regionu, dla których z pewnością stanie się nieocenionym źródłem wiedzy o tradycyjnym świecie góralszczyzny nie tylko dzięki obszernym oryginalnym wypowiedziom w gwarze, ale również dzięki kilku tysiącom fotografii dokumentujących przyrodę i bogatą kulturę Podhala, która na skutek zmian cywilizacyjnych, staje się coraz mniej znana młodemu pokoleniu.

Ilustrowany leksykon gwary i kultury podhalańskiej to imponujące objętościowo (12 tomów, ok. 55 000 haseł), znakomite opracowanie gwary i kultury Podhala, bogato ilustrowane, unikatowe pod wieloma względami, niezwykle istotne nie tylko dla samej społeczności Podhala, ale szerzej – dla wielu Polaków spoza tego regionu, dla nauki i kultury polskiej. Jest to przecież dokument językowo-kulturowy ukazujący w skali jednego regionu jak w soczewce odchodzący w przeszłość świat ludowej kultury i języka ludowego.

Leksykon utrwala dziedzictwo kulturowe Podhala, materialne i niematerialne, którego przekazanie następnym pokoleniom jest nie tylko naszym zadaniem, ale i obowiązkiem. To zadanie spełnia doskonale, dokumentując utrwalony w słowie ginący świat góralszczyzny.

Ilustrowany leksykon gwary i kultury podhalańskiej to również słownik współczesnej mowy góralskiej, nie jedynie historycznej, dzięki czemu stanowi on cenny dokument zarówno językowo-kulturowej przeszłości, jak i teraźniejszości, ważny dla obecnych i przyszłych pokoleń. To leksykon, który odzwierciedla mentalność górali, ich system wartości, oparty na religii, ciężkiej pracy, poczuciu humoru, przywiązanie do tradycji itp. To słownik bogaty w przysłowia, porzekadła, opisy zwyczajów, wierzeń ludowych, praktyk magicznych. To słownik przystępny dzięki jasnemu, klarownemu sposobowi opracowania i zapisowi zgodnemu z regułami ortograficznymi polszczyzny. Mogą z niego więc swobodnie korzystać nie tylko naukowcy, dialektolodzy, ale wszyscy zainteresowani gwarą i kulturą podhalańską.

Ilustrowany leksykon gwary i kultury podhalańskiej Józefa Kąsia to dzieło wyjątkowe w polskiej leksykografii gwarowej, łączące walory naukowe z popularyzatorskimi, dostosowane do potrzeb różnych odbiorców. To prawdziwa encyklopedia regionu, klucz do zrozumienia jego gwary i kultury, dzieło fascynujące, urzekające bogactwem materiału językowo-kulturowego i ilustracyjnego, w którym każdy znajdzie dla siebie coś szczególnego.

prof. dr hab. Halina Karaś
Uniwersytet Warszawski

MAŁOPOLSKA

